

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

08.01.2021. Nr. 1.8-2/30
Uz 30.12.2020. VSS-900

Satiksmes ministrijai

*Par Informatīvo ziņojumu
“Par valsts līdzdalības saglabāšanu
valsts akciju sabiedrībā “Latvijas Valsts ceļi”” (VSS-900)*

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir izvērtējusi Satiksmes ministrijas (turpmāk – SM) precizēto Informatīvo ziņojumu “Par valsts līdzdalības saglabāšanu valsts akciju sabiedrībā “Latvijas Valsts ceļi”” (VSS-900) (turpmāk – Informatīvais ziņojums) un norāda turpmāko.

Atbilstoši KP iepriekš izteiktajam iebildumam SM ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, saņemot viedokļus no Transportbūvju inženieru asociācijas (turpmāk – TIA), biedrības “Latvijas ceļu būvētājs” (turpmāk – LCB), Latvijas Pašvaldību savienības (turpmāk – LPS) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (turpmāk – LABS), tomēr informatīvajā ziņojumā sniegtie viedokļi nav pietiekoši atspoguļoti, kā rezultātā KP, izsakot iebildumu, aicina Informatīvo ziņojumu papildināt ar izvērstu nevalstisko organizāciju sniegto viedokli.

LVC ir izveidots Autoceļu kompetences centrs (turpmāk – AKC), kas tiek finansēts no LVC līdzekļiem, un saskaņā ar Informatīvajā ziņojumā minēto tā galvenais uzdevums ir sniegt pakalpojumus, lai LVC nodrošinātu tai deleģēto uzdevumu izpildi, veicot ceļu periodiskās uzturēšanas, rekonstrukcijas un būvniecības darbu kvalitātes atbilstības novērtēšanu, veicot valsts autoceļu tehniskā stāvokļa novērtējumu (piemēram, ceļa seguma līdzenums, saķere, ceļa segas nestspēja, horizontālais ceļu marķējuma un ceļazīmju atstarojums), kā arī nodrošinot satiksmes intensitātes uzskaiti. Tāpat AKC nodrošina paraugu noņemšanu materiālu ražotnēs, to pielietošanas vietās un no ceļa segu konstruktīvajiem slāņiem izbūvētajos objektos, kā arī ceļu parametru noteikšanu, būvobjektu un autoceļu tehnisko ekspertīžu veikšanu un būvdarbu garantijas uzraudzību autoceļu tīklā, melno segumu ikgadējo vizuālo apsekošanu, un satiksmes uzskaites sistēmas organizēšanu un uzturēšanu.

Informatīvajā ziņojumā arī minēts, ka AKC sniegtie pakalpojumi ir vērsti uz valsts autoceļu tīkla saglabāšanu un aizsardzību, nodrošinot valsts un sabiedrības intereses, svarīgi, lai tās sniegtais pakalpojums būtu vienlaicīgi ekonomiski un finansiāli izdevīgs, kā arī ātrs un uz kvalitāti orientēts. Ja šādi pakalpojumi būtu jāiepērk no privātajiem komersantiem, SM uzskata, ka palielinātos līgumu finanšu un administratīvais slogs, jo var būt gadījumi, kad dati nav pieejami privāto komersantu aizņemtības vai nekompetences dēļ (daudzi procesi prasa specifiskas zināšanas, kuru tirgū šobrīd nav pieejamas), kā arī pakalpojuma izmaksas noteiktu

privātie komersanti, kuru mērķis ir peļņas gūšana.

Atbilstoši Informatīvajam ziņojumam arī norādīts, ka svarīga funkcija autoceļu kvalitātes uzlabošanā ir zinātniskās pētniecības darbs, ko veic AKC. Kā arī norādīts, ka AKC var tikt uzskatīts par nozares veidotāju un privātās uzņēmējdarbības attīstības stimuletāju, jo, pateicoties AKC starptautiskajai sadarbībai un zinātniskās pētniecības darbiem, Latvijas tirgū tiek iedzīvinātas jaunas testēšanas metodes, kuras vēlāk savā pakalpojuma piedāvājumā arī iekļauj privātie komersanti, saņemot arī šo metožu akreditāciju.

Informatīvajā ziņojumā norādīts, ka LVC tirgus daļa autoceļu tehniskās pārbaudes, analīzes un zinātniskās pētniecības darbos ir novērtējama 20% apmērā, bet atsevišķiem mērījumiem un testēšanai pat 40-100% apmērā. AKC konkurenti ir RTU, akreditētas uzņēmēju laboratorijas (SIA "Strabag", SIA "Binders", SIA "Ceļu eksperts", AS "Latvijas valsts meži" u.c.), kaimiņvalstu valsts lielās laboratorijas – AS "Problematika", AS "Teede Tehnokeskus".

LBAS un LPS savā viedoklī minējušas, ka tām nav iebildumu pret valsts līdzdalības saglabāšanu LVC.

TIA savā viedoklī norādījuši, ka uzskata, ka LVC būtu būtiski ievērot Ministru kabineta 05.10.2004. rīkojumā Nr.726 minēto par funkciju sadalījumu, ar kuru LVC līgumos ar SM nav iekļaujami šādi pakalpojumi: 1) projektu vadība, 2) būvuzraudzība, 3) testēšana un mērījumi, 4) projektēšana, 5) citi konsultantu pakalpojumi, jo tos pilnā apjomā var nodrošināt privātās komercsabiedrības. TIA arī minējuši, ka būtiski, lai LVC neiesaistās komercdarbībā, ko spēj nodrošināt tirgus, tādējādi nekropļojot brīvu konkurenci un efektīvi veicot valsts resursu izlietojumu.

LCB savā viedoklī norādījuši, ka atzinīgi vērtē LVC paveikto darbu ceļu un tiltu nozares pilnveidošanā, vienlaikus vēršot uzmanību uz dažādām darbības problēmām, tostarp LVC izveidoto AKC, kas tiek finansēts no valsts budžeta programmas, kas domāta ceļu un tiltu būvei, lai gan ir pietiekams skaits privātu, akreditētu laboratoriju, kas spēj veikt visas tirgū pieprasītās pārbaudes. LCB uzskata, ka gadījumā, ja AKC veic tādas pārbaudes, ko neviena cita laboratorija Latvijā nespēj, tad iespējams šo pakalpojumus pasūtīt tajās Eiropas Savienības valstīs, kur tos veic un šim mērķim nebūtu jāizlieto ceļu un tiltu kapitālieguldījumiem paredzētie resursi, šī izdevumu pozīcija būtu novirzāma kapitālieguldījumiem un funkcija nododama privātajam sektoram. Tāpat LCB savā viedoklī vērš uzmanību uz AKC zinātnisko darbību, aicinot vērtēt, vai šie pienākumi nav piekritīgi Ekonomikas ministrijai vai Izglītības un zinātnes ministrijai un gadījumā, ja AKC tomēr vēlas pats nodarboties ar zinātnei, vērtēt, varbūt tam jātop par zinātnisku institūciju, nevis tērēt ceļu un tiltu kapitālieguldījumiem valsts budžetu asignētos resursus.

Izvērtējot sniegto informāciju, KP secina, ka LVC sniegtie pakalpojumi ir vērsti uz valsts autoceļu tīkla saglabāšanu un aizsardzību, nodrošinot valsts un sabiedrības intereses. LVC nodrošina valstij stratēģiski svarīga īpašuma – valsts autoceļa infrastruktūras – saglabāšanu un satiksmes drošības nodrošināšanu, kā arī iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanu un valsts drošības interešu aizsardzību.

Izvērtējot Informatīvajā ziņojumā minēto par AKC un ņemot vērā, ka tā tirgus daļa atsevišķos mērījumos un testos ir 40 – 100%, secināms, ka LVC ar AKC iesaistās komercdarbībā, ko lielā mērā spējīgs nodrošināt privātais sektors. Attiecīgi tirgus nepilnība būtu konstatējama tikai daļā, ko privātais sektors nespēj nodrošināt.

Ņemot vērā, ka nav vēlama publiskas personas kapitālsabiedrības pakalpojumu sniegšana, kura nav attaisnojama ar kādu no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnosacījumiem, KP ieskatā SM būtu nepieciešams papildināt Informatīvo ziņojumu ar izvērtējumu, cik lielā mērā būtu iespējams AKC pakalpojumus iepirkt no privātā sektora, kā arī ar pamatojumu, ka pašreiz izvēlētais modelis, ir efektīvākais veids kā nodrošināt nepieciešamos pakalpojumus.

KP ieskatā Informatīvo ziņojumu ir nepieciešams papildināt arī ar konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kas ietvertu detalizētāku AKC sniegto pakalpojumu cenu politikas izvērtējumu, lai novērstu risku, ka atsevišķiem pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem

pastāv konkurence, cenas varētu būt noteiktas neatbilstoši pakalpojuma izmaksām. KP aicina iepazīties ar izstrādātajiem palīgmateriāliem un pašnovērtējuma rīku par publiskas personas iesaisti komercdarbībā KP mājas lapā¹.

SM Informatīvajā ziņojumā norādījusi, ka uzskata, ka LVC noteiktās funkcijas un sniegtie pakalpojumi atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 3.punkta nosacījumiem – tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. Proti, LVC nodrošina valstij stratēģiski svarīga īpašuma – valsts autoceļa infrastruktūras – pārvaldīšanu, saglabāšanu un satiksmes drošības nodrošināšanu, kā arī iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanu un valsts drošības interešu aizsardzību.

Lai gan, balstoties uz Informatīvajā ziņojumā sniegto informāciju, secināms, ka LVC sniegtie pamatpakalpojumi atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 3.punktā minētajam, kā rezultātā KP atbalsta Informatīvajā ziņojuma tālāku virzību, vienlaikus KP, ņemot vērā iepriekš minēto, izsaka šādu iebildumu – Informatīvo ziņojumu nepieciešams papildināt ar: 1) plašāku AKC sniegto pakalpojumu izvērtējumu, kas ietvertu arī tā darbībai nepieciešamā finansējuma avotu un konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, lai novērstu risku, ka atsevišķiem pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem pastāv konkurence, cenas varētu būt noteiktas neatbilstoši pakalpojuma izmaksām; 2) precizēt un identificēt visus AKC sniegtos mērījumus un testus, norādot tirgus daļu katrā no tiem; 3) veikt izvērtējumu vai AKC uzturēšana ir efektīvākais risinājums, salīdzinot ar testu un mērījumu veikšanas uzticēšanu privātajam sektoram.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis

¹ <https://www.kp.gov.lv/lv/publisku-personu-iesaiste-uznemejdarbiba>